

Z GALÉRIE TVORCOV

Identita a dizajn

Patrícia ŠIMKOVÁ

Názov **Identita** niesla na prestížnom dizajnerskom podujatí **Milan Design Week 2024** medzinárodná výstava¹, na ktorej participovali aj slovenskí dizajnéri a okrem nich tiež tvorcovia z Česka, Portugalska a Taiwanu.

Výstava prezentovala celkovo štyridsaťpäť študentských projektov z piatich univerzít.² Výberová kolekcia produktového, grafického a digitálneho dizajnu, interiérovej tvorby a audiovizuálneho umenia predstavila originálne autorské prístupy, reflektovala tradície a históriu, ale aj vízie budúcich možných smerovaní dizajnu a vizuálnej kultúry.

Výstavný koncept kurátorskej trojice Vít Jakubíček³, Elena Farkašová⁴ a Vladimíra Černá⁵ zaujme diváka svojou heterogénnosťou – prostredníctvom zdanlivo neohraničeného prístupu k téme identity umožňuje pochopiť v jednom celku rôzne polohy dizajnu a dizajnerskeho myslenia. Z hľadiska problematiky duševného vlastníctva je prínosom výstavy implicitná demonštrácia tých charakteristík dizajnerskeho diela, cez ktoré je možné identifikovať tvorivý prínos autora. V úzkej súvislosti s identitou a odlišením dizajnerskeho produktu ide najmä o poodhalenie rôznorodých autorských ciest k novosti a osobitému charakteru diela, ktoré mu dávajú punc autenticity, jedinečnosti, výnimočnosti a pôvodnosti. Vo výslednom produkte sú novosť a osobitý charakter do určitej miery vyjadrením tvorivej slobody autora. V rámci jednotlivých projektov výstavy je zaujímavé sledovať, ako sa táto miera mení nielen na základe osobnostných daností tvorcu, ale aj s každým novým zadáním podľa konkrétneho charakteru riešeného problému. V závislosti od typu zadania a jeho obmedzení (konštrukčných, používateľských, environmentálnych, sociálnych, kultúrnych či iných) sa dizajnérovi otvára väčší alebo menší manévrovací priestor. Predstavený výstavný výber definuje novosť prostredníctvom témy identity cez spätosť s novými procesmi, použitými technikami a novými druhmi materiálov a používaných technologických postupov cez spätosť s novou funkciou, s novým spôsobom použitia, s novým vizuálnym jazykom či novým kontextom a rámcom, ale aj s ďalšími aspektmi. Autori výstavy zaradili do konceptu jednak projekty, ktoré sa pridružujú tradičných

predstav a očakávaní uchopenia témy identity, ako aj také, ktoré naznačujú, že prudký vývoj v oblasti materiálových, technologických, sociálnych či environmentálnych inovácií má potenciál zmeniť paradigmu v dizajnerskej profesii a môže priniesť aj nové pohľady v rámci danej témy. Menia sa nielen zaužívané vývojové postupy, myslenie, zdroje inšpirácie, vyjadrovacie prostriedky dizajnéra, ale aj dynamika súvisiacich procesov, výrobných, distribučných či marketingových vzťahov a toto všetko by malo reflektovať identitu budúcich produktov.

Ústredná téma (identita) je vo výstavnom súbore skúmaná nielen z pohľadu totožnosti výsledného fyzického alebo digitálneho objektu. Zaoberá sa tiež otázkami identity subjektu a prostredia v ich širšom ponímaní. V súčasnom svete homogenizovanej a globalizovanej kultúry (čo sa výrazne dotýka i dizajnerskej sféry) je príznačné šírenie veľkého množstva podobných alebo zhodných obsahov z malého počtu zdrojov obrovským masám príjemcov. Aktuálnym fenoménom je degenerácia lokálnych kultúr, ich splyvanie, strata jedinečnosti, spriemerovanie.

V tejto situácii nezávisle od miesta a času vzniká množstvo duplicitných dizajnerských prác. Autentické dielo je dnes vzácnosťou, a preto je o to dôležitejšie venovať pozornosť podpore autentických zdrojov tvorby. Práca dizajnéra sa stáva zložitejšou, paradoxne práve v čase internetu, kde nachádzame čokoľvek, neraz aj to „naše“ riešenie.⁶

V kontexte načrtnutého stavu môžeme výstavu **Identita** považovať nielen za osviežujúci pohľad a príspevok mladšej generácie k polemike (nielen) o totožnosti a autenticite dizajnerskeho diela, ale aj za prínos v oblasti pedagogickej, kde daná téma zohráva úlohu dôležitej (ak nie priam fundamentálnej) kapitoly vo vzdelávaní budúcich dizajnérov.

1 Výstava sa uskutočnila 16. – 21. apríla 2024 v priestoroch Českého centra v Miláne v kontexte tzv. Porta Venezia Design District.

2 Technická univerzita vo Zvolene (SR), Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (ČR), Masarykova univerzita (Brno, ČR), National Taipei University of Technology (Taiwan) a University of Algarve (Portugalsko).

3 Mgr. Vít Jakubíček, PhD., Fakulta multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, ČR (FMK UTB).

4 Mgr. Elena Farkašová, ArtD., Drevárska fakulta Technickej univerzity vo Zvolene, SR (DF TUZVO).

5 Mgr. Vladimíra Černá, Fakulta multimediálních komunikací, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, ČR (FMK UTB).

6 Uvádza kurátorka Identity Elena Farkašová v publikácii IHRING, M., FARKAŠOVÁ, E. Nepodoby dizajnu. Cit. s. 3.

Variabilná detská stolička Grow (číslo dizajnu zapísaného v národnej databáze SR 29146) má svoju vlastnú osobnosť, vďaka ktorej sa do nej môže zrkadliť osobnosť dieťaťa. Rastie spolu s používateľom a podporuje rozvoj haptiky, motoriky a kreativity. Dizajn a fotogafia: Iveta Holubčíková, DF TUZVO

Videonahrávka k projektu MODIFICA 3.0 autorov Š. Dlabaja, J. Hrdina a V. Truskavetska (FMK UTB) predstavuje netradičný a inovatívny pohľad umelej inteligencie na ikonické produkty, ktoré pomáhali utvárať svojbytnú identitu odboru priemyselného dizajnu. Skúma, akým spôsobom by sa tieto diela mohli vyvíjať v inej dobe rukou iného dizajnéra, pomocou inej technológie alebo pod menom inej značky. Umelá inteligencia pomocou „text to image“ generovania vytvára úplne nové varianty produktov, pričom ale zachováva časť ich pôvodnej vizuálnej identity.⁷

Galéria
projektov
výstavy
Identita

⁷ Cit. s. 45 a 56 podľa JAKUBÍČEK, V., ČERNÁ, V., FARKAŠOVÁ, E. Identity.

Detail expozície výstavy Identity v Českom centre v Miláne v rámci Milan Design Week 2024. Priestorové riešenie expozície: Vladimír Kovařík, FMK UTB, René Baďura, TUZVO

Kolekcia váz Z+H od Marie Sixtovej, FMK UTB

Zdroje

FUORISALONI. [online 2025-01-22] Dostupné na: <https://www.fuorisalone.it/en/magazine/focus/article/1402/porta-venezia-design-district-the-2024-edition>.

IDENTITY. [online 2025-01-22] Dostupné na: <https://www.identityproject.cz/>.

IHRING, M., FARKAŠOVÁ, E. Nepodoby dizajnu. 1. vyd. - Zvolen : Technická univerzita vo Zvolene, 2023. ISBN 978-80-228-3384-4. cit. s. 3.

JAKUBÍČEK, V., ČERNÁ, V., FARKAŠOVÁ, E. Identity - 1. vyd. - Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2024. - [76 s.] : far. a čb. fotogr., ilustr. - ISBN 978-80-7678-246-4, cit. s. 45.

MILANO.CZECHCENTRES. [online 2025-01-22] Dostupné na: <https://milano.czechcentres.cz/it/programma/vystava-identita-miri-na-milan-design-week-2024>.

PORTA VENEZIA DESIGN DISTRICT. [online 2025-01-22] Dostupné na: <https://www.portavenezia.designdistrict.com/past-editions/>.

Foto: Elena Farkašová